

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati petič vrst a Din 4. — Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inostranstvo Din 25.— Rokopisni se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Smolčeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strommayerjeva 5b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strommayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.361

Sredozemski problem:

Nova preizkušnja Društva narodov

Prihodnji teden bo pričetek razprav o pritožbah valencijske vlade proti Italiji — Za sedaj je zanimanje ženevskih diplomatov osredotočeno na sredozemsko konferenco v Nyonu

ZENEVA, 11. septembra d. Zanimanje ženevskih krogov je danes povsem osredotočeno na nyonsko sredozemsko konferenco za pobijanje piratstva, ki se je razvilo v zvezi s špansko državljansko vojno in ki resno ogroža varnost plovbe na vsem Sredozemskem morju. Čim sta Italija in Nemčija sodelovanje na tej konferenci odklonili, se je v nekaterih krogih pojavila misel, naj bi se vršila v Ženevi in sklepi sprejeli brez odlašanja in z vso naglico, ki jo narekuje nevarni razvoj dogodkov, vendar pa je ostalo pri prvotnem sklepu, naj bo konferenca v Nyonu, kjer je bila otvorjena včeraj popoldne. Za predsednika konferencie je bil soglasno izvoljen francoski zunanji minister Delbos, ki je prisel v Ženevo včeraj zjutraj skupno z angleškim zunanjim ministrom Edenom, državnim podtajnikom Vansittartom in poljskim zunanjim ministrom Beckom.

Eden in Delbos sta imela takoj po svojem prihodu več posvetovanj, da sta urenila se nekatere podrobnosti glede prvega sestanka na konferenci zastopanih držav. Eden je imel tudi že pred svojim prihodom v Ženevo važna posvetovanja s francoskim zunanjim ministrom tudi v samem Parizu, kjer se je ustavil nekaj ur.

Včerajšnja dopoldanska seja sveta Društva narodov je bila le formalnega značaja, ter je trajala komaj pol ure. Določili so na njej samo dnevni red za prihodnjo sejo, ki bo v torek in na kateri se bo pričela razprava o pritožbi valencijske vlade proti Italiji. Važna bo tudi razprava o kitajski pritožbi proti japonskemu upadu.

Prvi sklepi nyonske konference

NYON, 11. septembra. d. Sredozemsko konferenco je otvoril nyonski župan, ki je pozdravil vse delegate.

Francoski zunanji minister Delbos je imel po izvolitvi za predsednika konferencie kratek nagovor, v katerem je označil njen namen. Posebno je važno, je poudaril da se ojačijo določbe mednarodnega prava na Sredozemskem morju. Nastal je položaj, ki se ne sme več dalje trpeti, ne da bi se sprevrnil v nevarnost miru na svetu. Torpediranje so bile trgovske ladje brez prejšnjega svarila in ne glede na pripadnost. To je proti vsem načelom, ki stremijo po humanizaciji podmorniške vojne. Obžalujem, ker dve izmed povabljenih držav nista sprejeli povabil na konferenco, toda bili smo mnemenja, da se sklicanje konference ne sme zavlačevati. Hočemo doseči naglo odločitev. Hočemo odpraviti nezno piratstvo ter preprečiti, da bi se pripetili še hujši incidenti, ki bi mogli dovesti do večjih težav. Nujno je potrebno, da se atmosfera zboljša.

Nato je povzel besedo ruski delegat Litvinov in izrazil svoje obžalovanje zaradi roparskih dejanj na Sredozemskem morju. Oni, ki so odgovorni za ta piratska dejanja, so zločinci in banditi. Sovjetska vlada da hoče pobiti vsako obliko napada in mednarodne protizakonitosti. V izvajanju svoje politike za obrambo kolektivne varnosti je sovjetska vlada podpirala vsako kolektivno organizacijo za varnost. Zato obžaluje, da na konferenci ni zastopana država, ki vodi te piratske napade. Kljub temu še ni prepzno, da bi se izpolnila ta praznina. Vsem nam je na jeziku ime države, je zaključil svoja izjavanja, ki jo smatramo odgovorno za te napade, vendar pa ga nočem izreči.

Končno je govoril angleški zunanji minister Eden, ki je izrazil obžalovanje, ker na konferenci niso prisotne nekatere države, katerih sodelovanje se želi. Zato jih namerava o doseženih uspehih splošno obveščati, da bi morda dosegel njihovo naknadno sodelovanje. Medtem pa je treba takoj izpolniti zadano nalogo. Končno je Eden predlagal, naj se konferenca konstituirata kot stalen odbor.

Člani konference so sprejeli ta Edenov predlog. Kakor se je zvedelo iz poučenega vira, so se sporazumeli:

1. o organiziranju pomorskih patrolj po posameznih področjih,
2. o ponudbi Italiji, naj prevzame gotovo področje,
3. o področju, na katerem bi Velika Britanija in Francija prevzeli na zahodnem Sredozemskem morju nadzorstvo
4. o področjih, na katerih bi druge države vzhodnega Sredozemskega morja izvrševale nadzorstvo.

Ta sporazum bo predložen prizadetim državam v odobritev.

Angleški predlogi za onemogočenje piratstva

LONDON, 11. septembra. w. Kakor doznava Reuterjev urad, imajo angleški predlogi za onemogočenje piratstva na Sredozemskem morju v glavnem za cilj, da se doseže čim tesnejše pomorsko sodelovanje na morju na nyonski konferenci zastopanih držav. Angleški načrt predlaga določitev gotovih poti na Sredozemskem morju, po katerih bodo patroljirali rušilci vseh na konferenci zastopanih držav. Ako bi kaka podmornica na teh poteh skušala nadlegovati drugo ladjo, bo takoj napadena. Čeprav bodo še razpravljali o podrobnostih tega načrta, upajo v Londonu, da bo konferenca trajala samo nekaj dni. Naloga konference bo tudi ta, da odloči, ali se bosta Italija in Nemčija povabili, naj pristopijo k dogovoru, ki bo sklenjen na tej konferenci.

»Manchester Guardian« piše, da so v Londonu malo razpoloženi, da bi verjeli trditvam Italije in Nemčije, da zaradi Rusije ne moreta sodelovati na konferenci v Nyonu. Vprašanje je namreč, zakaj sta predlagali, naj se vsa zadeva obravnava pred odborom za nevmešavanje v Londonu, kjer je tudi zastopana Rusija in kjer bi se prav tako morali srečati z njo.

Italijansko stališče

RIM, 11. septembra. d. »Giornale d'Italia« označuje stališče Italije v sedanjem trenutku takole:

1. Italija ne zasleduje kot velika pomorska in sredozemska sila z nič manjšo pozornostjo kakor Anglija in Francija dogodka na Sredozemskem morju in ne želi nič manj kakor ostale države, da bi se odstranilo s Sredozemskega morja piratstvo, poudariti pa je treba, da bi se to piratstvo nikdar ne pojavilo, če bi se s pogodbo, sklenjeno v Montreuxu, ne odprla vsa vrata Sredozemskega morja pomorskim silam s Črnega morja, vstevši ruske.

2. Italija je trdno odločena, da ne bo na razpolago, kolikor dolgo bo mogoče, ruskim manevrom, ki so očitno naperjeni proti evropskemu sodelovanju. Čeprav Italija noče sodelovati na nyonski konferenci, je vendar pripravljena, proučiti predloge angleške vlade v londonskem odboru za nevmešavanje.

3. Italija smatra sredozemski problem kot temeljni evropski problem in želi zaradi tega, da bi se k njegovi proučitvi pristegnile tudi druge države, zlasti Poljska in Portugalska.

4. Italija si pridržuje pravico do končne odločitve, dokler ne bo zadovoljivo likvidiran incident, ki ga je izzvala ruska vlada. Ta incident se bo ob priliki poravnal direktno med Rimom in Moskvo brez posredovanja drugih in brez tujih argumentacij.

»Giornale d'Italia« poudarja, da razprava z Rusijo nikakor ni brezpomembna, ker se tiče temeljev evropskega sodelovanja, njegovih možnosti in pogojev, ter bi morala biti tudi jedro sedanjih angleških predlogov.

Ist poudarja nadalje, da kažejo v gotovih evropskih krogih, zlasti v angleških, razumevanje za italijansko reakcijo. Angleška vlada je izjavila, da je nyonska konferenca povsem tehničnega in posvetovalnega značaja in da bodo njeni morebitni sklepi proučeni v londonskem odboru za nevmešavanje, vsekakor pa direktno predloženi vladama v Rimu in Berlinu. Ker sta japonski in sredozemski problem, zaključuje glasilo italijanskega zunanjega ministrstva, z mnogih vidikov zvezana s problemom razčiščenja italijansko-angleških odnosov, je potrebno, da se novo razmerje, ki se ustvarja med Londonom in Rimom, ne skali ali celo pokvari z nasprotnimi poizkusi.

»Corriere della Sera« opozarja na hude nevarnosti, ki bi moge nastati, ako bi Rusija sodelovala pri nameravani patrolni službi na Sredozemskem morju.

Odmev ruskih izjav v Rimu in Berlinu

Nyon, 11. septembra. AA. Najvažnejši dogodek na sredozemski konferenci je bil včeraj pač ta, da je Rusija napovedala po Litvinovu, da bo sama poskrbela za zaščito svojih interesov ne glede na sklepe konference. Menijo, da bi ta izjava lahko povzročila nove hude zapletitve, ker bi bila za italijansko vlado dovolj, da prekine diplomatske stike z Moskvo.

Nasprotno vsi podčrtavajo, da je Delbos govoril zelo zmerno. Važna je njegova izjava, da niti Francija niti Anglija nista storili ničesar, kar bi že prej ne bilo objavljeno v tisku obeh držav.

Rim, 11. septembra. AA. Ostri napadi sovjetskega komisarja Litvinova v Nyonu proti Italiji niso v Rimu nikogar presenetili. Litvinov je v zvezi z dozdavnimi napadi italijanskih podmornic izjavil, da je ruske potrpežljivosti konec in da bo Rusija začela izvajati represalije, če bi se napadi nadaljevali. Rimski krogi izjavljajo, da bi te represalije Italija smatrala kot napad, ker se obrambne mere lahko izvajajo samo proti tistim, ki so dejanski krivci.

Berlin, 11. septembra. AA. O konferenci v Nyonu piše »Völkischer Beobachter«: Smešnost te konference se ni mogla lepše pokazati kakor s dejstvom, da je lahko boljševiški zastopnik drzno napadel tako evropsko velesilo, kakor je Italija, in sicer v navzočnosti Edena in Delbosa. Ni treba podčrtavati, da bodo taki poskusi privedli Evropo do končne razcepitve.

»12 Uhr Blatt« piše, da so tajinstvena sumničjenja Litvinova višek drznosti. To je sovjetski manever, ki naj prinese v svet

Enodnevna stavka trboveljskih rudarjev

Rudarji so stavkali zaradi odpovedi dela nekemu delavcu — Razglas rudarskega glavarstva

Trbovlje, 10. septembra. Včeraj popoldne ob 14. uri so nenadoma stopili v stavko rudarji tukajšnjega vzhodnega janskega obrata. Ves popoldanski janski posad tega obrata se je zbral na prostoru pred vhomom in rovi, ter ni hotel nastopiti dela. Kot vzrok stavke je delavstvo navedlo, da se mora preklicati odpoved dela nekemu delavcu, kateremu je bilo delo odpovedano radi nerednega prilažanja na delo. Stavkujoče delavstvo je splošno odklonilo tudi intervencijo svojih legalnih zaupnikov, ki so skušali posredovati med delavstvom in podjetjem. Ker tako ni bilo mogoče doseči sporazuma popoldne, se je ob 22. priključilo stavkujočim delavcem vzhodnega okrožja tudi jansko delavstvo zapadnega janskega obrata, davi pa tudi ostali obrati trboveljskega rudnika. Delavstvo je prišlo ob določenem času, ki je odrejen za delovno zmno na določeno mesto, odkoder redno odhaja na delo, toda dela ni hotelo nastopiti.

Ze snodi sta dospela v revir sreski načelnik g. dr. Tekavčič iz Laškega in zastopnik rudarskega glavarstva g. inž. Kubias, ki ga je davi zamenjal g. inž. Zupancič. Poleg drugih odredb je rudarsko glavarstvo izdalo na stavkujoče delavstvo ta-le razglas: Rudarsko glavarstvo opozarja delavstvo rudniških obratov v Trbovljah, da je pričelo stavkati, ne da bi predhodno izčrpalo vse pravne poti, ki jo predvideva čl. 15 Uredbe osrednje vlade o določanju minimalnih mezd z dne 12. februarja 1937. Delavstvo oziroma njegovo zakonito zastopstvo je sicer potom načelnika II. skupine Rudarske zadruge vložilo redno pritožbo radi odpovedi dela nekemu delavcu in v drugih zadevah, vendar pa je delavstvo, neupoštevanje gornji člen 15, pričelo stavkati, ne da bi počakalo na ukrepe oblasti, ki so v ostalem že dne 7. t. m. pričela pri podjetju posredovati v predmetu omenjenih pritožb. Posredovanje oblasti je teklo naprej, dokler ni včeraj s pričetkom

vzamiirjenja. Ta šid, ki je v navzočnosti angleškega in francoskega zunanje ministra lahko govoril kaj takega, je za nas nehal biti diplomatska osebnost. Enkrat za vseh smo sklenili, da ne maramo več z njim sedeti skupaj za isto mizo. Za nas ni več politični nasprotnik, s katerim bi bilo treba diskutirati, ampak navaden razbojnik.

Arabski kongres

Jeruzalem, 11. septembra. AA. Na včerajšnji seji arabskega kongresa v Bludanu so prečitali mnogoštevilne brzojavke iz tujine, v katerih izražajo simpatije do arabskega gibanja. Brzojavke so poslali poleg drugih jeruzalemski veliki mufti in voditelji strijskih nacionalistov, ki se pravkar mude v Ženevi. Kongres je proučeval razne predloge o ureditvi palestinskega vprašanja, vsi pa so mnenja, da Palestine ni mogoče deliti. Prav tako zahtevajo ustavitev nadaljnega židovskega naseljevanja v Palestini.

stavke nastalo stanje, ki skrajno otežkoča nadaljnje oblastveno posredovanje v korist delavstva.

Ne glede na to, da je stavka zaradi neupoštevanja gori navedenega čl. 15 protizakonita, mora rudarsko glavarstvo ugotoviti, da je ta stavka kot sredstvo tudi sicer neupravičena, ker do 15. t. m. ko poteče rok odpovedi dela gori omenjenemu delavcu, bi oblastva mogla vse potrebno ukreniti, da bi se ugodilo upravičenim željam delavstva.

Da bi bilo nadaljnje uspešno posredovanje rudarskega glavarstva ter ostalih pristojnih oblastev uspešno in v korist delavstva, v kolikor so njegove želje upravičene, pričakuje rudarsko glavarstvo, da bo delavstvo ob upoštevanju zakonov podprlo oblastva pri posredovanju ter se vrnilo k rednemu delu. Le v tem slučaju more delavstvo pričakovati polno podporo oblasti, v nasprotnem primeru pa bodo morala oblastva upoštevati nastale okoliščine, ki bi skrajno otežkočale že itak nezakonito stanje, v katerem se delavstvo trenutno nahaja.

Rudarsko glavarstvo upravičeno pričakuje, da bo vsak posamezen delavec uvidel, da more le z zakonitim ravnanjem omogočiti ukrepe oblasti v korist delavstva, ker v vseh dosedanjih nesporazumih s podjetjem je rudarsko glavarstvo vedno uspešno moglo intervenirati le, če se je delavstvo držalo zakonitih predpisov.

Zato oblastva pričakujejo, da se bo delavstvo danes ob 14. uri povrnilo k rednemu delu, poziva se pa delavstvo, da zastopniku rudarskega glavarstva stavi na razpolago takoj potrebno število delavcev v varnostne svrhe, t. j. za zaplavljanje in tesarjenje, ter za preprečenje obratne škode.

Zaradi uvidevnosti družbe in rudniškega ravnanjstva ter strogih zakonskih odredb zastopnikov oblasti, je delavstvo sklenilo danes popoldne zopet nastopiti delo, kar se je ob 15. uri tudi zgodilo.

Že 20 let ni bilo toliko padavin

Del Barja je že pod vodo — Zaradi ponovnih nališov nevarnost poplavl narašča

Ljubljana, 11. septembra

Letošnje poletje je bilo izredno deževno in muhasto. Skoraj ne pomnimo leta, da bi imeli tako malo solnčnih in vedrih dni. Skoraj vse maj je deževalo. Hude nališe smo imeli v juniju, posebno pa v juliju, a tudi avgust ni bil mnogo boljši. V začetku avgusta se je sicer vrame nekoliko ustalilo in smo imeli nekaj lepih, vročih solnčnih dni, pozneje so pa apeli sledili nališvi in po nevihte z gromom in bliskom, kakršne so sicer pri nas običajne le v juniju ali juliju. Avgust se je poslovil od nas z dežjem, zato pa nas je presenetil september, ki nam je prinesel krasne solnčne dneve, da ni bilo lepših vse leto. Po gosti jutranji megli, ki je vsak dan od 1. septembra do včeraj izšla nad mestom, se je okrog 9. ali 10. zjasnilo in dnevi so bili toj vroči, kakor sredi pasjih dni. Deset dni smo imeli krasno vreme, včeraj se je pa nenadoma skisalo.

Ze v četrtek nam je dunajski vremenski kret, vdor maritimskega mrzlega zraka od napoved obetala nagel vremenski preobverzopada, morda ponekod tudi nevihte, od časa do časa viharno ter tudi padec temperature. Te mrzle zračne struje so dosegle naše kraje včeraj. Zjutraj ni bilo običajne goste megle nad mestom in poznavatelji vremena v Ljubljani so lahko

vedeli, da se bo vrame preobrnilo. Proti popoldnevu so se pričeli nad Kamniškimi planinami kopičiti temni oblaki, ki so kmalu prepregli in zagrnili vse nebo, popoldne so se pa odprle nebeške zatvornice. Vse popoldne in vso noč do 7. zjutraj je nepretrgoma lilo kakor iz škafa, da so silno narasle vse vode, zlasti Gradaščica in Ljubljana, ki sta znatno nad normalo, pod vodo je pa tudi del Barja, tako Hauptmanca in Lips. Tudi Lica je prestopila bregove in poplavlila bližnja okolica. Seveda bodo Barjani občutno prizadeti, saj je na polju še polno pridelkov, zlasti krompirja in pese, ki so že itak mnogo trpeli zaradi otilne vlage. Pokošena pa tudi še ni povsod otava, ki bo tudi uničena.

70 BILIJONOV LITROV VODE SE JE ZLILLO NAD LJUBLJANO

Po podatkih meteorološkega zavoda v Ljubljani je padlo od včeraj do danes 107,2 mm dežja. Toliko padavin v tako kratkem času že 20 let nismo imeli. Na en kv. km je torej padlo 107.200.000 litrov vode in ker obsega pomeirj Velike Ljubljane 65.377.400 kvadr. metrov, se je nad Ljubljano zlilo približno 70 bilijonov, 84 milijard, 572 milijonov in 800.000 litrov vode.

Ker je dopoldne spet začelo močno liti, se je nevarnost že govorila.

Politični obzornik

„Srpska straža“ in „Oplenac“

V Beogradu so osnovali omladinsko organizacijo »Srpska straža«, katere cilj je po pravilih, da zagovarja narodno edinstvo, brani pridobitve pradedov in da ščiti Jugoslavijo. Skupno z društvom »Oplenac« je »Srpska straža« jela izdajati list »Jugoslovenska misao« in namerava širno države snovati pod imenom »Bratstva« svoje podružnice. Namen te organizacije je vsekakor lep in dober. Nezdovoljna pa sta s tem oba vredna brata — »Slovenec« in »Obzor«, ki sta stali ozlovoljena radi tega, ker je pokroviteljstvo nad to organizacijo prevzel namestnik patriarha mitropolit Dositej. »Obzor« daje duška tej svoji ozlovoljenosti takole: »S tem, da je prevzel pokroviteljstvo nad temi organizacijami, je mitropolit Dositej zašel na čisto politično polje. To gotovo ni v pravilno pojmovanem interesu pravoslavne cerkve, zlasti ne, ko hrvaška in slovenska javnost čita, da ta organizacija glede aktualnih političnih vprašanj dejansko zavzema stališče JNS. Hrvatska in slovenska javnost je torej izvedela, da mitropolit Dositej in oni nepomirljivi krogi v pravoslavni hierarhiji, ki se z njim strinjajo, ne priznavajo obstoja hrvaškega vprašanja in da je zanje že tudi rešeno vprašanje edinstvene nacije. Mitropolit Dositej je s svojim vstopom v to organizacijo potrdil, da se za borbo proti konkordatu krijejo drugi, politični nameni, ki so s stališča hrvatskih in slovenskih interesov mnogo važnejši, kakor konkordat. Poleg tega se je mitropolit Dositej odkrito solidariziral s stališčem neke politične stranke — JNS —, o kateri gotovo ve, da je splošno osvojevana med Hrvati in Slovenci... Mi v tem slučaju obžalujemo edino to, da se je mitropolit Dositej z enim delom pravoslavne hierarhije odkrito solidariziral z JNS in »Srpsko stražo«. Zeleti bi, da bi uvideli krogi pravoslavne hierarhije pravočasno uvideli, kako nevarno je za interese pravoslavne cerkve in srbskega splošni stopati po poteh, po katerih hočita JNS in »Srpska straža«. — Na drugem mestu govori »Obzor« o »Bratstvih« in pravi, da je poseben zaščitnik te-leh vladika dr. Nikolaj Velimirovič. Ta baje redno pristojuje vsem »vsem romanjem teh »Bratstev« in ima prigodne govore, ki so vedno poveljevanje pravoslavja kot temelja srbskega narodnega življenja.« ... Navedli smo ta »Obzoro« razmotrivanja, da se bo naša javnost prepričala, da je »Obzor« res — pokvarjenjak stari, kakor ga naziva »Jugoslovenske Novine«. Kar je dovoljeno Hrvatom v najizdatnejši meri in tudi Slovincem, tega »Obzor« ne privošči Srbom in proglasa za zločin, ako vladika Nikolaj na romarskih sestankih poveljuje pravoslavje kot temelj srbskega narodnega življenja! A Hrvati in Slovenci delajo isto, pa je vse v redu in »Obzor« se čisto nič ne razburja. Pikanito na stvari je tudi to, da se »Obzor« v zadnjem času izigrava kot nekaj zastopnik Slovincem. Kdo ga je neki v to pooblastil? Kakor svoječasno dr. Maček, bomo tudi mi Slovenci primorani »pokvarjenjaku staremu« energično povedati, da ne potrebujemo njegovega tutorstva in mentorstva!

Pomirjenje?

»Vremes«, sarajevski »Jugoslovenski list« in druga glasila JRZ javljajo, da je v zadnjem času opažati, da se je razburjenje radi konkordata v pravoslavnih krogih znatno poleglo, in nekateri listi so vedeli povedati, da je kompromis med pravoslavno cerkvijo in vlado že toliko kakor gotov. Osejiski »Hrvatski list«, »Obzor« in splitski »Novo doba« pa objavljajo iz »Pastirja«, glasila črnogor.-primorske metropolije, ta-le komunikacije: »V zadnjem času se širijo tendenciozne vesti o stališču naše cerkve z ozirom na aktualne dogodke. Te govoriče, ki se namenoma širijo in prihajajo od onih, ki bi želeli imeti razkol v cerkvi, povzročajo med duhovščino in verniki zmedo in jih zavajajo k popolnoma pogrešnim zaključkom. Da govorice demantiramo in podčrtamo enodušnost in soglasnost srbskih vladik, priobčujemo to-le službeno objavo: Ker se v zvezi z vprašanjem konkordata širijo raznovrstne vesti, ki imajo čisto namen, da povzročijo s spletkami zmedo pri duhovščini in narodu, objavljamo s tem, da je v sv. arhierijskem saboru o tem vprašanju očuvana popolna enodušnost in da stoji vsi člani tega sabora neomahljivo na stališču spomenice z dne 3. decembra 1936. ki je bila 5. istega meseca izročena vladni, podprepljena z deklaracijo arhierijskega sabora z dne 26. maja 1937. Potemtakem so vse vesti o tem, da so gotovi člani sv. arhierijskega sabora v vprašanju konkordata spremenili svoje mišljenje in svoje stališče, absolutno neresnične in tendenciozne.«

Glasilo JNS v Banjaluki

V Banjaluki izhaja list »Otažbina«. Velja je doslej kot glasilo bive samostalno-demokratske stranke. Kot take je podpiral seljsko-demokratsko koalicijo (dr. Maček-Vilder). Šef lista je bil prota Dušan Kemanović, velik prijatelj pokojnega Svetozara Pribičevića. »Otažbina« je sedaj prešla v roke JNS in odločno besedo pri listu ima sedaj predsednik banovinskega odbora JNS v Banjaluki. Tako ima Jugoslovenska nacionalna stranka svoje glasilo tudi v vrbaski banovini, kar pomenja velik napredek nacionalne stvari z napredni Banji.

Še dve, tri iz „Amaconk“

Za kulisami so „Amaconk“ zelo bojevitve — Prvi pohod na Ljubljano bo drevi

Ljubljana, 11. septembra. Ko smo pred kratkim najavili v „Slov. Narodu“ pohod Amaconk po Ljubljani in povedali, da zadeva ni tako nevarna, smo obljubili še kratke pogled »izza kulise«, ko bodo šle skušnje bolj h koncu. Naš reporter se je večkrat napotil na »deske«, ki pomenijo svet, in si natrpal nekaj listov beležk, nasvetov, želja, skratka zadeva okoli Amaconk, je zrela.

Drugi teden skušanj se je nagibal h koncu, ko sem srečal Zupana na promenadi in se pozanimal, kako gre v teatru in če so skušnje že toliko napredovale, da je vredno pohiteti v teater. No, Zupan je bil ves navdušen, seveda je vredno, »boš imel vsaj malo dunsta« za kaj ga... Ta »dunst« naj bi bil pojem. Torej greva. Spotoma mi je še pravil o nepozabnih dneh, ki jih je preživel v Beli Krajini, o nepozabnem vinčcu, pa o čudovitih goskih, ki jih je preživel v Beli Krajini, o nepopred kritičnim odesom pravega germana, kot da so slutile, da bo eni odklenkalo. »Foter, tole za zvečer...« je bilo povelje in pika!

Prišla sva v teater. Se vse mirno, oder prazen, vse lepo osnaženo, malo luči pa nekaj stolov, v ospredju muziki za štab: sifler, režiser in še kdo izmed merodajnih. Na desni v kotu klavir, iz katerega je dve uri — toliko časa je trajala skušnja — izvajal tone prijatelj Zebur.

Okrog osme je bilo na odru in za njim še vse polno življenja. — Pa začnimo — velava režiserka Vera Balatkova.

Vera Balatkova

In začeli so počasi. Moški zbor, ki je predstavljal slugo, je zapeel prav v »tempo« — Le počasi...

Dogodki so se jeli razvijati brez komplikacij in razburjanja. Poličeva prišli k Zeburu in se dogovarja radi skušanj za naslednji dan. Zebur igra in kima, Zupan kot vsemogočni Patjomkin pa stoji ob sceni in se smehlja, smehlja...

V ozadju so tri mize in na njih tri mladence v »nervoznem delu«, vsaka miza je dragocena, so si mislile one »tri mladence« brez Šuberta, ki so hitele z ročnim delom, medtem ko so se v ospredju odigravali dogodki.

Balet se nervozno spreha. Vmes že novo povelje: »Se enkrat« — pa Zebur... štir... in znova je šlo...

Kolajco zopet »gostuje« v opereti. Vloga starega gospoda mu je nekam tuja, ni pa izkušeno, da so v njem odkrili nov talent za komične vloge. Tega se boji naš Aleksander, to mi je razumljivo... Vse, samo »komično« neče učinkovati!

Prozo so ta večer kar izpustili. Sceno so se menjavale kakor v filmu. Sluge so zamenjali balerine, osem po številu, na taki so v vrsti Affina, Rezi, Fani, Marjanca, Herminka, Marta pa še one, katerim ne vem imena. Vse v civilu, saj samo »markirajo«. To so gerli, ki pojo in plešejo, prav »pariške balerine« bodo v Amaconkah. Njih direktor je pa Gorski, ki se je kar dobro uveljavil v ta posel, saj ima že prakso iz »Prodane neveste« in slavnega cirkuša.

Poličeva in Peček polizkusata ljubavno sceno na vpklojenem divanu, ki hrešči in se sumljivo ziblje. Bilo je pravo balansiranje, ki je pa srečno izteklo.

Vmes poje Zupan otroko pesem: »Zakaj se človek peha« pa obupan ugotovi, da je ureha edinole se v vinnu. Piše, piše, žal tudi on samo »markira«. Videl sem pa, da bi vsaj to sceno ta večer rad odigral povsem »realistično«, s pravim vinom itd... Zani, za Zupana, odnosno za Patjomkina je še edino veselje: ženske, vino, ples...

Nato zasanja čudovit sen, na divanu leži in uživa. Poje kot »Marlena Dietrich«, globoko, skoro govori, pa ima že balet okrog sebe, edinstven prizor, res, čeravno so vse v civilu. Obkrožajo ga, mamijo, vabijo, opajajo. Ubogi Zupan, kaj bo z njim, za konec ga pa omamlja še primabalerina Moharjeva s plesom in gestami...

Res, Zupanu ne bo lahko. Bil je vidno »utrujen« in nič več!

Mogoče je bila to vizija, kakršne je doživljal Patjomkin v svojem burnem življenju. »Sploh je pa bil Patjomkin zgodovinska osebnost«, poudari Zupan. »Imel je harem s 600 cvetov...«

No, če je to zgodovinsko, potem pa že, pritrđim.

Zdi se mi pa, da je bil to ples Adamov in Ev, pa kače, ki jo bo plesala Moharjeva. O kostimih se govori v superlativih in o mistični razsvetljavi se celo. Pa kača, črna in zelena, zvita in gibka — kot so pač kače ženskega spola...

Vidi se, da se je Golovin dobro zavzel in bo balet očiščen, plesal bo pa tudi sam. Potem je bilo malo odmora. Za par »dimov« »Morave« na hodniku.

Ali ga. Vera je neumorna, že so na odru Amaconke. Ribičeva je, zdi se mi, nekak general! Zato ji je šlo vse časa na smeh. Pohod amaconk je nad vse zabaven, že sedaj, ko so bile brez uniform. Poln oder ženskega sveta, razborit, vežba in prepeva, vse vprek salutirja in debatira. Sploh se ženski zbor »pohodi« moške. Gorski pa obratno — ženska, saj se bo vtihtal v žensko problem se med amaconke, prestal »nabor« in se zaljublja...

Nekaj besed s Poličev. Kje in kaj je bila? Eh, kje, kar na Kolovah z vso familio, tam se je v dobrem gorenjem zraku okrepila za napore, ki jo čakajo v ženskem bataljonu in še v drugih operetah, ki bodo sledile. Vloga šure je prav za njo pisana, zato ji tudi gre, da bo do dobrega izdelana. No, kaj bi pa dejali še o Poličevi, če je v elementu, drži vso opereto, tu pa »Amaconkah« pa vsak zase skruša kar najvišji podati, tako, da bo, po vseh smekih, dobro pripravljeno.

Kot rečeno ni bilo ta večer nič prave! Še par točk baleta sem videl. Zdi se mi pa, da dekleta skrivajo, kar znajo, plešejo le radi orientacije, svoje vaje imajo v svojem »svetišču«, pa v »Narodnem domu«.

Pečka sem še vprašal kako misli, da bo šlo?

»Znamo že vsi preveč«, saj mora iti, zadeva je pa dobra, ko bi že bila sobota...

Cez dva dni sem spet prišel v opero, ta večer je bila pa skušnja samo za soliste. Bilo jih je prav za prav umno. Poličeva, Ribičeva, Smerkoljeva, pa Zupan, Peček in Kolajco. Ti so bili v dobri uri gotovi. Ga. Vera je režirala to pot bolj v »detalje«.

Zadnje vesti iz teatra so glede Amaconk naslednje:

Kulise so gotove, nekaj spopolnjene s novimi domolekili, gledališka krojačnica dela v »permanencki«, v sfigarni delajo ono čudovito drevo iz raja z jabolk, pod katerim bo kača zpevala Evo in Adama... Slikarna pa dobi še v izdelavo oz. v postavljanje tisto, kar bo na zunaj predstavljalo črno kačo...

Orkester je že v polnem zamahu, dirigent Neffat pa vliči taktirko od zore do mraka.

Najbolj željno pa pričakuje obilnega obiska, uspeha na vseh straneh — blagajnik. Tudi on mora imeti svoje veselje, saj le potem bo lahko zmagal »transakcije« v obliki akontacij in vsega drugega R. Koa.

Pogledi in misli

Pred ženskim oddelkom na razstavi slovenskega novinarstva na velesejnu

Ljubljana, 11. septembra

Novinarska razstava na velesejnu si res ustvarja pregledno sliko o razvoju slovenskega tiska; toda če se hočeš poudeliti o dviganju časopisne literature v posameznih panogah, moraš počasi hujšati iz šleingerjeve bibliografije, kajti le malo je oddelkov, ki bi mogli z zbirko in razstavitvijo gradiva ustreči tej tvoji želji. Prav gotovo pa te zadovolji oddelki z ženskim tiskom. Česar ne moreš takoj dojeti s pregledovanjem listov, ki v kronološki razvrstitvi predstavljajo domala vse naše ženske čtivo, kar ga je kdaj izšlo, to ti do polnosti grafičnim in steni. Razstavi odbor je storil prav, da je povabil k sodelovanju tudi ženske organizacije, ki so pač najbolj poučene o razvoju ženske književnosti. Saj je v enem letu to že tretja književna razstava; lansko jesen na mednarodnem ženskem kongresu v Dubrovniku, letošnja pomlad pod okriljem Splošnega ženskega društva v Ljubljani, sedaj pa še tu na novinski razstavi. Na pobudo Splošnega ženskega društva je že lani sestavila abs. fil. Zlata Pirnat bibliografijo slovenske ženske literature, s čimer je močno olajšala delo dosedanjim in bodočim prirediteljem ženskih književnih razstav. Splošno žensko društvo je za to prireditelju prosilo pomoči tudi tiskovno komisijo Jugoslovanske ženske zveze in Slovensko krščansko žensko zvezo, ki je pa, žal, sodelovanje odklonilo z utemeljitvijo, da jo je sam glavni razstavni odbor preiz. Kljub temu je na razstavi z vso objektivnostjo prikazani tudi celotni katoliški ženski tisk.

Prav zanimivo dopolnilo razstave je tabele, ki kaže, kdaj so začeli izhajati posamezni ženski listi, priloge in rubrike. In kolikoli jih je bilo v posameznih letih. Tako vidimo, da je izšel prvi ženski list »Slovenka« l. 1897, da je imel prvo žensko prilogo »Domoljub« l. 1915, da je izšel prvi »Gospodinski koledar« l. 1918 in da izkazuje leto 1937 dvajset listov za žene in celo vrsto drugih časopisov, ki imajo ženske priloge ali kotičke, katere urejajo domala vse žene same. Na razstavi vidimo tudi fotografijo urednic in njih rotacije. Nekateri obsegajo kratke, jedrnatke izjave, ki so značilne za duhovno usmerjenost urednic in za program lista.

Žensko rubriko imata oba naša največja dnevnika »Jutro« in »Slovenec«. Slovenec, ki je posvečena družini ter prinaša pretežno vzgojno in gospodinjstvo čtivo, urejuje pisateljica Marija Kmetova, Jutro pa oskrbuje večina Angela Vodetova, ki polaga vso važnost na poudarek feministične in socialnovzgojne ideologije. Žensko rubriko oskr. prilogo imajo tudi periodični časopisi: Mladina, Zvezdica, Gruda, Domoljub, Slovenska beseda (Minka Krotova), Mladina, Svoboda, Družinski tehtnik. Pa tudi po drugih listih, slasti ne odvisnih dijaških in celo mladinskih, čitamo večkrat članke iz ženskega življenja.

Večino ženskih rubrik prinaša praktično čtivo: modo, gospodinjstvo, higijeno. Naše ženske pero je zastopano tudi v drugih leposlovnih pedagoških in znanstvenih revijah, pa v predalih dnevnikov toda prireditelji velesajmske razstave niso imeli ne časa ne prostora, da bi priložili tudi to delo. Razstavljeno je le »Mlado Jutro«, katerega urejuje roka Franke Levstičeve. Vendar se v našem časopisju žene še mnogo premalo uvažuje, bodisi kot producentka ali kot konsumentka tiska. V sotrudiške in uredniške kroge neženstev listov prodira le s težavo (»Jutro« je menda edini slovenski list, ki ima poleg modne poročevalke, urednice »Mladega Jutra« avtorice rubrike »Žena v sodobnem svetu«, tudi stalno poročevalko za sodne razgovore in socialno-leposlovno reportažo). Med naročniki in čitatelji listov je prav gotovo polovica žen. Društveno, poklicno ter javno delo žene pomeni v današnjem življenju naroda močno, nepogrešljivo tvorno silo, zato bi moralo časopisje v večji meri uvažati ženo in odražati več prostora zadevam, ki se tičejo ženskega življenja in dela. Kolikoli povzroči nogoletna tekma ali roparski umor »pomamljanje prostora« za objavo važnega ženskega članka s socialno reformatorsko vsebino.

Priznati pa moramo v čast domači žurnalistiki, da nam je doslej priznala z izredno, katere je tisk pri večjih naslovih zagrevel v ogromni meri. Nimamo namreč pri nas bulevardnega tiska in skoraj tudi ne magazinskega, ki bi lovili naročnike s pikantnimi in pikantnimi namigavanji na ženske lastnosti. Tudi dovtipe in šale, ki žalijo žensko čast in ki jih večji tuji listi često objavljajo s posebno naslado, prinašajo naši časopisi v manjši meri in prosvetljena slovenska žena želi, da bi kmala izginili popolnoma, njej v spoštovanje, časopisja samemu pa v čast.

Ima pa naš dnevni tisk drugo veliko pogrško, ki boli našo mater in gospodinj, ker jemlje dober glas vsemu narodu, kvarno vpliva na široko množico in na vzgojo mladine ter škoduje tudi tujskemu prometu: pretežno opisovanje zločinov. Res, tudi drugi listi delajo tako, da si na račun senzacijske želje čitateljev dvigajo gromotni položaj. Toda veliki listi imajo kljub temu še dovolj prostora za drugo, pozitivno gradivo, in zločin, ki se dogodi v velikem narodu, ima v dnevnikiški sliki mnogo manjši učinek kakor pri malem narodu.

Spominski steber dr. Ivanu Tavčarju

Ljubljana, 11. septembra

V nedeljo 12. t. m. bo pred rojstno hišo pisatelja in politika dr. Ivana Tavčarja v Poljanah nad Škofjo Loko odkrit spominski steber s pisateljevim bronastim poprsjem. Potujoča pa postavitev spominskega steberja je bila pred leti Slovenska matca, izvršitev pa so omogočili s svojimi prispevki poleg Matice predvsem Mladina občina Ljubljanska, Odvetniška zbornica in Ljubljanska kreditna banka. Spominski steber bo postavljen po zamisli prof. arhitekta Plečnika, pisateljev postel je izdelal akademski kipar Božidar Pengov.

Spored odkritja: Ob 8.45 dopoldne poklonov na grobu pisatelja dr. Ivana Tavčarja na Visokem. Ob 9.30 sprejem gostov v Poljanah, ob 10. služba božja v župni cerkvi, ob 11. slavnostno odkritje spominskega steberja pred Tavčarjevo rojstno hišo. Udeležence pozdravi poljanski župan Ivan Dabeljak, nato bo govoril uvodno besedo predsednik Slovenske matice dr. Dragotin Lončar, slavnostni govor pa bo govoril slovenski zgodovinar prof. dr. Anton Slodnjak. Sledili bodo pozdravi zastopnikov raznih kulturnih društev, petje, poklonitev vencev itd. Udeleženci naj pridejo k odkritju v civilnih oblačih.

Dirigent Anton Balatka

se nam predstavil drevi s svojo po Parmovih motvah predelano opereto »Amaconk«. Anton Balatka je bil 10 let član ljubljanske opere in nam je ostal še v najlepšem spominu. Odsel je nazaj v svojo domovino in tam v Ernu je neumorno deloval vsa leta na kulturnem zblizljanju obeh narodov. Netroj gledaliških komadov je prevedel v češčino, tako Cankarja, Begovića, Nušića, Krležo itd.

Za velike zasluge na poti jugoslov.-češke vzajemnosti je bil nedavno odlikovan z redom sv. Save III. stopnje.

Balatka je prav za prav naš dragi ljubljanski čeh, tak je bil, ko je bil še nad nami in tam je ostal.

S soprogo, go. Vero Danilovo sta se z vso ljubezno oprijela predelave starih Parmovih »Amaconk« in tako bomo videli po dolgem času zopet pravo slovensko opereto, kateri želimo čim večji uspeh!

Vabimo vas, da se slavnostnega odkritja udeležite ter počaste spomin velikega slovenskega pisatelja in zaslužnega politika dr. Ivana Tavčarja.

Pod vlak je skočil

Ptuj, 10. septembra

V četrtek zvečer je blizu železniškega vstopa na Rogozniški ostri skočil pod ostri vlak, ki je vozil iz Ptujja proti Čakovcu, neznan moški. Lokomotiva je nesrečno odrezala obe nogi, počila mu je pa tudi lobanja in je bil takoj mrtev. Samomorilec je videl čuvaj Trebeše in obročil je železniško postajo, nakar je odšla na progo železniška komisija. Truplo so prepeljali v mrtvašnico v Ptuj.

Ker neznanec ni imel pri sebi nobenih listov, sprva niso mogli ugotoviti njegove identitete. Včeraj so pa ugotovili, da gre za 81-letnega užitarja Antona Vnuka iz Kicarjev, rojenega v Skovbi in pristojnega v Rogoznici. Starček je že delj časa bohal in je osebam pravil, da je sit življenja in da bo šel pod vlak. Samomorilec so včeraj pokopali.

Iz Novega mesta

— Književniški tečaj za odrasle dnevnopopolne otvori 13. septembra trgovski tečaj. Prijava dnevno.

Iški Vintgar narodno letovišče

Letovanje v Iškem Vintgarju je prvorazredno in posebne važnosti za boj proti tuberkulozi

Ljubljana, 11. septembra

»Prišlo bo dan« zaključimo že danes tudi mi, ko smo podrobno razpravljali o vseh ustanovah, ki ustvarjajo mrežo, v kateri se bo ujela vsa stoletna morilka — tuberkuloza v Sloveniji: ni nobenega dvoma, da bo slovenski narod ustvaril čimprej izolirnico v Vikečah, bolnico za kostno tuberkulozo na Rakitni, »cesto zdravlja« na Posavju, otroško igrišče na črnuškem bregu, Davisov zavod na savekem gradu. Ako se vprašamo, zakaj smo zaupljivi v tem pogledu, lahko povemo, da zato, ker slovenski narod ne trpi plevla na svojih nti- vah. Le odpi oči, kadar greš po ljubljanskem polju. Videl boš kulturo: čiste, skrbne in brez plevla — čezgibne in marljivo roke slovenske kmetice ne trpe plevla. To je slovenska prednost. Tudi živitnih usi ne dobiš med slovenskim rodom in to že zelo dolgo dobo. Tako n. pr. so ljudje v starih časih govorili: »Ima denarja kakor bež« (živitnih). Danes je tudi ta izrek nemogoč, kajti v Sloveniji niti bež nima več usi. Da pa ne bo kdo mislil, da je ta stvar brezpomolna, naj bo pri bito, da so usi predpogoj za strašno bolezen: pegavec, katero se dandanes prenašajo živitne usi po Bosni zlati Dandanes so že glavne usi v Sloveniji redkost: seveda temu vemu je odgovarjalo naše razvito solstvo in naša splošna kultura.

Kakor je Slovenec odpravil plevla na nji- vi in usi na telesu, tako smo lahko prepričani, da bo odpravil tudi tuberkulozo, brki ko mu bo jasno, da tudi tu gre za navadno zajedalko, katero je brezpomolno treba zatreti. Zatorej smo vsi lahko prepričani, da se bo dvignil ves slovenski narod in ustvaril nujno potrebne ustanove v tem smislu.

Vse navedene ustanove bodo tedaj — upajmo že v bližnji bodočnosti — upostavljene in bodo brez dvoma odlično delovale. Prihajamo na zadnje zahtevno: Privreditev Iškega Vintgarja kot narodnega letovišča.

Kaže, da se bo tu — ogenj ustavil. Maršiko bo vprašal: čemu? Odgovor: Ker moramo stvar prepričati vsakomur poštenosti, te pa je pri nas zelo malo. Tudi izanči

K zdravju
Tvojega otroka spadajo tudi
zdravi zobje
SARGOV
KALODONT
PROTI ZOBNEMU KAMNU

še nimajo prometnega društva, zaenkrat še niso popolnoma uredili gnojšč pred hišami. Radi tega moramo biti žal prepričani, da se bo zadnja zahteva: Iški Vintgar naj stopi v boj proti tuberkulozi — najbrž res kot zadnja izpolnila.

Ker je pa mogoče, da se najde med slovenskimi gostilničarji podjeten mož, ki bo sam uredil »Iški Vintgar«, naj nam bo dovoljeno, da se vendar nekoliko pomudimo pri pomenu Iškega Vintgarja.

Tesni »Iški Vintgar« so ustvarjene po prodoru gorskega potoka Iške in so dolgo okrog 8 km. Ponekod so neprehodne, ker so skalne strme in gladke. Na mnogih mestih tvorijo prekrasne tolmune s kristalno čisto vodo, povod se vidi dno. Vse skupaj je močno podobno pravemu Vintgarju pri Bledu. Flora planinska: sive i. t. d. dokazuje planinsko podnebje. Pri vsem tem pa je poleg voda čez dan prijetno topla — ugodnejše kopeli si človek za otroka, ki se šele uči plavati, ne more misliti. Nisi najmanjše dole tu ne more utoniti, tudi ako mati sama ne zna plavati. Bivanje v Iškem Vintgarju je — v kolikor se tiče kraja, kopeli in zdravilnosti — prvorazredno in posebne važnosti kot boj proti tuberkulozi.

Ako bi se tedaj našlo kako prometno društvo ali kak podjeten Slovenec, ki bi napravil tesni: Iški Vintgar prehodno — po veroci pravega Vintgarja — ima najam- čeno obkrovanje. Predvsem bi bil to kra- sen miselski izlet za ljubljanske šole. V Ljubljani je na stoletne razredov, ako plača vsak dijak 1 din, se bo napravila gotovo iz- plačala in vzdrževala. Ako podjetje napravi leseno Ribčjevo kočo in jih ceneno odka- ja v zalupu, bo prišlo na račun — obenem pa bo storilo odlično korak na polju zdrav- stvene kulture: odprlo bo prvorazredno letovišče za vse one slovenske roditelje (95%), ki dandanes ne zmorojo stroškov za leto- vanje. Iški Vintgar bi se priglasi na na- rodno letovišče. Kdor bi se tega podjetja lotil, bi mu gotovo oblasti dovolila kakšno pravico do gostilne v napravi.

Kente.

Klub neodvisnih razstavlja

Ljubljana, 11. septembra

Pozvali smo že, da to jutri ob 10.30 otvorjena prva razstava Kluba neodvisnih. Vabimo vse prijatelje lepe umetnosti, da se otvoritve udeležijo.

Razstava bo otvorjena tudi zvečer pri občinski razstavnici. Ob 19. zapoje večerni posvetilni naša namovo anglaška priračalna ga. Vahščeva. Spremljal jo bo dirigent g. Zebur. Ne zamudite izrednega občinstva!

Trboveški dom v Bakru

Trbovlje, 10. septembra

Podjetje Trboveški dom so sgrajali kar na našem Jadranskem svoj dom in mu dali ime »Trboveški dom«. Lepo poslopje je tu, še čisto na lega in občina, kjer stoji. Naše mladina, ki so jo šolska društva in ustanove politične letos tja na letovanje, zadržujejo pripoveduje o prijetnem letovanju v Trboveškem domu v Bakru, kjer se je okrepila in navzila novega zdravja za takšno življenje v črni reviriji.

Mesto Bakur, sgrajeno na solninem str- manu obseja, je staro mesto s Krištofom in cerkvijo spetnega sv. Andreja. Tu so go- spodinski stanjani od imperatorja Oktav- jana do Habsburga in Avstrijca.

Vsi sto let ko gospodinjstvo v Bakru slavi Praznikom in Zlatinski. Bakur je bilo vno obdobje in trgovsko središče ob obali Jadrana. Stari ljudje v Bakru se še spominjajo bane Jelačiča in biskupa Stan- majskega, ki je večkrat posetil to staro me- sto.

Ta stanovanjsko jedrnatost naselje so si Trboveščani izbrali, da si ustvarijo ob njem svoj dom, kamor bodo leto za letom prilagajali svoje mladino, da se okrepijo in navzijo krasot sinjega Jadrana. Pravi v le- dežjo se je vrnila v Trbovlje poslednja le- tošnja župljanska kolonija, ki jo je tja poslal tukajšnji občinski Rdeči križ na 3-letno- sko letovanje. Bilo je tam, 60 rudarstvih otrok, ki so se kakor mladina drugih ko- lonij, vrtili vidno okrepjeni in zaresnih le v objem svojcev. »Trboveški dom« ima ob obeh lepo urejeno kopališče, prostor za solnčenje, kopanje in prostran vrt za igra- nje. Hrana je bila izdatna in krepka, pre- nočišče udobno in sove svetle in čiste. Mla- dina je prirejala izlete v bližnje okoličje, vozila se z motornim čolnom, ki je last Trboveškega doma, pa tudi sicer je bil

ostali čas izrabilen tako, da je imela mla- dina od letovanja res pravi užitek.

Prihodnje leto pošlje Rdeči križ tudi večjo počitniško kolonijo v dom. Spreje- mal bo otroke proti plačilu vzdrževnine, da pa bo lahko sprejel v kolonijo čim več hkrane in slabotne ruderne dece, prive- di v teden Rdečega križa od 19. do 28. t. m. zbirajo v ta namen in obenem bo tudi nabiral nove člane za to humano vseljav- no organizacijo.

— Reja občinskega odhoda bo v poned- eljek 13. t. m. ob 16. uri v občinski pose- lovstveni. Med najvažnejšimi točkami dno- vega reda je oddaja službenih mest knji- govodje, zdravniška, nadzorniška, dostavil- ca, cestarja, nočnega čuvaja, 2 goskih ču- vajev in upravitelja vodovoda.

— Šolsko leto na drž. konc. trgovskem učilišču Christofovem učnem zavodu v Ljub- ljani, Domobranska cesta 15, se prične 11. septembra. Tega dne se zbore učenci v šol- skih prostorih. Dne 15. septembra bo otvo- ritevna služba božja. 16. septembra pa red- ni pouk. Ker je leto otvorjena še ona no- va učilnica, se sprejme še večje število di- jakov in dijakov. Vpisovanje traja do 16. septembra, nato vsak dan, dokler zmagaj!

Naša bolnica, higijena in zdravljenje

Nezadostni prostori — Premalo osebja — Nobenih poštenih zdravil

Ljubljana, 11. septembra. Mnogo se je že pisalo in mnogo je bilo potočenega črnila po našem časopisu, ne-štetu konferenc je že razpravljalo o povečanju naše bolnice, o njeni modernizaciji, ki ji naj odgovarjala potrebam sedanega časa naše banovine, vendar pa vse kaže, da pri nas nobeno vprašanje, ki se sije okrog denarja, ne more krniti s mrtve točke. Če pogledamo okrog po svetu izven državnih meja, pa tudi v njih samih, vidimo, koliko naši sosode, pa tudi ostale pokrajine žrtvujejo materialnih sredstev za povzdigo ljudskega zdravja in higijene, da se ži v kalu onemogoči in zatire propadanje naroda. Pri nas pa bomo kmalu srečni, če se nam ne bo podrla še to, kar že desetletja kljubuje časi in novim potrebam. Razen visokih obiskov, prijaznih obljub, nasvetov itd. ne dobimo ničesar, če pa se že kaj napravi in pokloni, so ti zneski tako malenkostni, da ne zadostajo niti za krpanje razvalin in nedostatkov.

Človek, ki čita poročila o tem obupnem in naravnost nemogočem stanju, v katerem je naša javna bolnica, bi skoraj ne mogel verjeti vsem tem vsem v govoricam. Kdor pa sam okusi vse blagodat, ki jih je deležen med zdravljenjem v tem našem zavodu, se prepriča, da so vsa poročila samo senca in bežno, nezadostno slikanje krute stvarnosti. Tudi pisca teh vrst je usoda napotila iskat svoji boleznici leka in internem odelku ljubljanske bolnice.

Takoj ob vstopu te navda vkljub vsej potrebnosti osebja nezaupanje in poptoost, da moraš iskati zdravja v teh stinskih prostorih. Še bolj neprijetno se pa počutiš, ko vstopiš v ta oddelek (tudi v drugih ni nič boljše) dolg in neprijazen, napolnjen z bolniki vseh vrst in starosti. Poleg umirajočega, kateremu so štete zadnje ure, doma dnevi, leži laže bolan, obojen, da prisostvuje smrtnemu boju sotrpnica. Pa ti, ki so deležni postelji, so še pravi srečniki napram onim, ki leže na zaslinih in trdih ležiščih po tleh. 40 in tudi več bolnikov leže v tej sobi, kaj takega ne vidimo niti v vojašnicah. Ti nesrečneži morajo poslušati po cele dneve umirajočih bolnikov in prošnje ter klice po pomoči onih, ki se ne morejo sami ganiti iz postelji.

Vsak nov bolnik je obojen na dolgo čakanje, predno pride do svojega ležišča, kjer pa primanjkuje prostora. Oseba v tem pogledu pač ne zadene nobena krivda, temveč zasluži za svoje samaritansko delo vso pohvalo.

Kako je v pogledu higijene, skoraj ne to

nihče verjel, saj je 40 bolnikom na razpolago za umivanje samo ena pipica s toplo in mrzlo vodo, ki pa je napeljana v banjo in kopalnici ter skrajno neprimerna. Betonski pod tudi ni najboljši posebno ne za revmatične bolnike. Obenem pa služi kopalnica in umivalnica tudi za elatično novih bolnikov. Podnevi pa je celo ta zaprta. Tudi samo dve stranišči in še ti dve ne baš idealni ne moreta zadostovati tolikim bolnikom.

O zdravilih skoraj ni vredno govoriti, ker toliko in taka, kakor jih ima naša bolnica ne zadovolje niti večje vasi, kamoli potreb tolikih bolnikov in tako velike ustanove. Razen injekcij raznih vrst, joda, lizola, aspirina in drugih cenejših preparatov nima naša bolnica ničesar, kar bi bilo bolniku potrebno za zdravljenje. Vse vrste dražjih zdravil pa morajo bolniki kljub dragim pripravlkom za bolnico sami nabavljati v lekarnah. Kdor pa seveda nima denarja, da bi jih kupil, je pač odvisen od božje volje, raznih praškov itd., dokler iz lastne moči ne ozdravi ali pa ga ne reši smrti blagodi takega zdravljenja.

Da je v takih razmerah najtežja služba zdravnika, ki dasi bi rad ne more pomagati bolnikom in zaradi nepoučenosti ljudi trpi njegov ugled, kajti brez nič tudi on ne more nič, bo vsakomur razumljivo. Tudi postrežniškega osebja je mnogo premalo, saj je n. pr. ponoči 80 in več bolnikom na razpolago samo ena sestra, ki mora prenašati največje fizične napore, ni malenkost za slabotno žensko vzdigovati težke bolnike. Nujno bi bili potrebni dve moči in ne samo ena.

Zgodilo se je, da se je tolnik odstranil iz sobe, med tem pa so pripeljali z rešilnim avtom težko bolnega, kateremu ni bilo več pomoči. Položili so ga na dotično izpraznjeno posteljo, kjer je kmalu umrl. Seveda je moral bolnik, ki je bil zapustil posteljo, čakati na svoj prosor, dokler okrog mrtveca niso bile opravljene potrebne formalnosti. Ali bi se ne moglo to preprečiti, če bi bile v vsakem odelku določene manjše sobice za one, katerim ni več zdravniške pomoči, in bi se s tem prihranilo ostalim bolnikom gledanje hudih smrtnih bojov umirajočih, ki včasih trajajo več ur ali celo dni. Taki prizori gotovo ne vplivajo najbolj na zdravje in živce bolnikov.

Razmere, kakršne danes vladajo v ljubljanski bolnici, kriče po nujni in temeljiti remeduri, za katero pa bo potrebno malo več denarja, kakor so ga nam obljubili — samo obljubili. Obljubiti in dati je pa itak preveč.

bra, ko bo nastopil SK Trbovlje proti SK Atletiki iz Celja, s katerim bo moral malo resneje zaigrati.

Sokolska tombola je letos na dobitkih izredno bogata, zato vlada zanj med vsemi sloji prebivalstva vseh rudarskih revirjev še prav posebno zanimanje. Tako bogatih dobitkov, zlasti tombol še ni bilo nobeno leto, kakor so letos. Za samo motorno kolo je vredno preko 10.000 din, da ne omenimo nov modern radio-aparat, krasen jedini pribor in druge dragocene dobite, med katerimi je dvokolesno skoraj med zadnjimi. Zato se ni čuditi, da so skoro že vse srečke razprodane. Glavni dobitki so razstavljeni v izloži drogerije Sanitas, kjer se stalno zbirajo velike grupe prebivalstva in si prelepe dobite ogledujejo.

Iz škoške Loke

S kolešom v Pariz. Hafnerjev Pavel je z dvema prijatelja iz Kranja zasedel koleš in mahnil so jo na svetovno razstavo. Dolga je bila pot, čeravno so vozili tudi po 80 do 100 km dnevno, časih seve tudi manj. Po dobrem mesecu so se sedaj mladeniči vrnili zdravi in čili domov. Značilno je, da niso imeli ves čas potovanja nobenih situosti s kolešom. In denar? Dikak je dijak. Nekaj so imeli, ostalo pa kakor je naneslo.

Društveni drobci. Sokolski kino predvaja drevi in jutri krasno filmsko veeledo »Mazurka«, na kar prijatelje kina še prav posebej opozorjamo. — Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva otvori jutri ob 14.30 novo sušilnico pri Sv. Duhu. Sadjarska slovesnost je združena z zabavo, katere čisti dobiček se bo porabil za poravnavo obveznosti, ki jih ima sušilnica. — Ob tednu Rdečega križa bo organiziral sreski odbor nabiralno akcijo, ki bo v rokah škofojloških gospa in gospodičen. — Kolo jugoslovenskih sester v škojki Loke se udeleži odkritja spominskega stebra dr. Ivanu Tavčarju v Poljanah z deputacijo, ki jo bo vodila s. predsednica ga. Ljuba Lendovškova. — Narodna čitalnica v Zabnici je priredila v nedeljo veliko zabavo v Zabnici pri Sifrerju, ki sta se je udeležila tudi senator Ivan Pucelj in dr. Alujevič Branko. — Glasilo društvo v Zabnici priredi v nedeljo 26. septembra tombolo. Dobitki: 8 koles, 150 činkvinov in 50 tern.

Mihaili Zolčenko:

Medicinska zgodba

Lahko rečem, da sem vse svoje življenje prekinjal sariatane in njim podobne zdravniške mazače.

Zdaj sem pa njihov največji zagovornik. Primerilo se je namreč nekaj čudovitega, v oči bijočega.

Takoj bodi povedano, da so vsi zdravniški odklonili lečenje te deklice. Z rokami so mahali, češ, vrag vedi, za kaj gre tu. Tu si medicina ne ve pomagati.

Zdaj se je pa ozri preprost mož brez srednješolske izobrazbe, — v duši morda največji falot — s svojimi očmi na deklico, malo je pomislil, kako in kaj, pa vam je bilo takoj konec težke bolezni, deklica je bila zdrava.

Povedati vam moram, kako je bilo s tisto deklico.

Mala deklica je bila, stara komaj trinajst let. Otroci so jo zastrašili. Odsila je bila z doma po svojih opravkih. Otroci so se pa hoteli pošaliti in zastrašiti jo, kakor je že njihova navada; pa so vrgli na njo crnkjeno mačko. Deklica se je tako prestrašila, da je izgubila dar govora. Po silnem strahu ni mogla več govoriti. Mrmrala je sicer nekaj, toda nobene besede ni mogla spraviti iz ust. Celo jesti ni več prosila.

Njena roditeljca pa nista bila napredna — korakala nista na čelu revolucije. Bila sta siromašna obrtnika. Izdelovala sta trakove za čevlje. A deklica je roditeljema pomagala. Z nekakšnim kolešom. Zdaj pa naenkrat ne more več sukati koleša in dar govora je izgubila.

In tako sta roditeljca hodila z njo od lekarne do lekarne, nazadnje sta jo pa odpeljala k nekemu specialnemu možu. O njem ne moremo reči, da je profesor ali doktor tibetske medicine. On je samo zdravnik — samouk.

Tako sta torej roditeljca pripeljala svojo ga otroka k tistemu specialistu. Pojasmila sta mu kako in kaj. In zdravnik je dejal:

— Takole je ta stvar: Vajna mala je izgubila dar govora, ker se je hudo prestrašila. Jaz pa pravim; kaj pa, ko bi jo še enkrat zastrašili. Morda bi pa znova spreporila? Človeški organizem zasluži splošno občudovanje. Zdravniki in celo razni profesorji imajo težko nalogo, ker morajo ugotavljati, kako in kaj in kakšni procesi

se razvijajo v človeškem telesu. Jaz se takorekoč v celoti strinjam z njimi in vam niti ne morem pokazati, kje ima človek jetra in kje vranico. Ta jo ima tu, oni morda tam. Ta ima bolna čreva, oni je morda izgubil dar govora, čeprav se mu jezik v redu premika. Treba je samo najti pravi vzrok vsega tega in ga pregnati s krepelcem. In v tem je moja moč in moj nauk. Jaz pridem vzroku do dna in odstranim ga s koreninami vred.

Roditeljca sta se seveda ustrašila in ga prosila, naj nikar ne pretepe deklice s krepelcem. Zdravnik je pa dejal:

— Kaj vama pride na misel! Saj je ne bom pretepal s krepelcem. Vzemem recimo debelo brisačo, posadim vašo malo tu sem in naj tako sedi dobre tri minute. Potem pa stopim tiho za vrata in jo udarim s to brisačo. Morda jo bo to iztreznilo, morda se močno prestraši in jaz računam na to, da ji bo tako vrmen dar govora.

Potem je pa vzel iz omare kockasto brisačo, posadil je deklico, kamor je bilo treba, in odšel.

Čez nekaj minut se ji je po prstih približal in jo udaril na vso moč z brisačo od zadaj po glavi. Deklica je kritnila od strahu in poskočila.

In pomislite — spregovorila je.

Govorila je in govorila, da nikoli tega. In domov je hotela. Mamice se je oprjemala. Toda po pravici povedano — na zunanaj je bila še bolj nemirna in gledati je jela kakor da se ji je zmešalo.

— Povejte nama, ali ne more zaradi tega zblazniti? — sta vprašala roditeljca.

— Tega vama ne morem povedati, je odgovoril zdravnik. — Moja naloga je bila vrniti ji dar govora. In to se je tudi zgodilo. Ni mi pa nje več do vajinih treh rubljev, ker mi je v večje veselje videti podobne uspehe.

Roditeljca sta mu dala tri rublje in odšla.

In deklica je res govorila. Razum jo je bil sicer nekoliko zapustil, postala je bila malce bebast, govorila je pa gladko.

Iz Kamnika

— Poroka. V soboto sta se poročila v Novi Štiti pri Gornjem gradu g. Miloš Subić, sin višjega davčnega upravitelja g. Milana Subića iz Ljubljane in gđe. Edita Jevnikarja, hčerka šolskega upravitelja g. Jevnikarja iz Kamnika. Castitamo!

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklci, izjave beseda Din 1.

Za pisane odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

Naslove malih oglasov pošiljamo samo onim, ki pošljejo znamke za 3 din.

POUK

TECAJI NEMSCINE

v Delavski zbornici. Večerni za odrasle, dnevni za mladino. IV. stopnišče, prilijče, levo. (Iz Čopove ulice, pred kavarno).

2055

POUCUJEM

z uspehom nižješolce(ke) ve srednješolske predmete, zlasti francoščino, nemščino, slovenščino, latinščino in matematiko, dopoldne ali popoldne za honorar ali tudi hrano po dogovoru. Pripravljam privatiste na malo maturo. Pouk na stanovanju, grem tudi na dom. Ponudbe prosim na upravo »Slov. Narodac« pod »Diplomirani filozof«.

2127

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

PEČ
želazna »Biser« se prod. Fototehnik, Miklošičeva ulica. (Čopova)

2136

NAJBOLJŠI TRBOVELJSKI

premog
brez praha,
KOKS, SUBA DRVA.
L. POGACNIK
Bohorčeva 5 — Telefon 20-59
24 L.

KAPITAL

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

KATERA DAMA
posodi 38letnemu uradniku Din 1000.- proti sigurni vrnitvi, ev. jamstvo. Ponudbe na upravo »Slov. Narodac« pod »Dobrosrnce«.

2060

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 9 Din

Za šolarje

obleke, perilo, Hubertov plašč itd. Dober nakup.

PREŠKER

Sv. Petra cesta 14.

KLIŠEJE

ENO IN VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

50 PAR ENTLANJE

izuriranje, vezanje zaves, perila, monogramov, gumbic. Velika zaloga perja po 6.75 Din

Julijana, Gospodarska 12. A

BIVŠI KROJAŠKI MOJSTER
specialist za moške in ženske, otroške obleke, kakor tudi popravila, sedaj brez posla, prosim zasluzka; grem delat tudi na dom. Naslov v upravi »Slov. Nar.«

»Slov. Nar.«

POZOR!

Za Jugoslavijo se odda patent v instalacijski stroki. Naslov Josef Edlinger, Mölbrücken. Kärnten.

2133

POZOR KUPCI

IN PROBAJALCI
ne zamudite ugodne prilike, ki se vam nudi, da prodate še pred zimo hiše, vile, parcele in posestva. Isto kupci, da kupite omenjene nepremičnine, da se hitro odločite za nakup, da ne boste kupovali v pozni jeseni. Da ne hodite okoli v dežju in snegu. Prodajte najugodnejše, kupite najceneje, to pa le potem posredovanja Jančar Marija, Sv. Petra c. 27.

2128

PREVOZNIŠTVO S KONJI

Prevzemam vsakovrstne vožnje kuriva, selitve in razne druge vožnje po najnižjih cenah.

Se priporoča

BELČIČ

Vidovdanska c. 4

POZOR, ljubljanske gospodinje!

Brez truda in cenejše kot doslej lahko čistite svoja parketna tla

„Hanko“ aparat za čiščenje parketnih tal

Samo še dva dneva na ljubljanskem velesejmu, Paviljon H, koja 322. Zastopnike za Ljubljano in vsa druga mesta v Jugoslaviji pod ugodnimi pogoji sprejemno. Pismene ponudbe na

A. ZORKO, MARIBOR, Aleksandrova 13 a.

Otroški vozički: Dvokolesa, šivani najnovejših motorji, stroji, modeli, tricikli, pogozilji

PO ZELO NIZKI CENI — CENIKI FRANKO!

„TRIBUNA“ F. BATJEI

LJUBLJANA, Karlovska cesta 4 — Podružnica MARIBOR, Aleksandrova cesta 26

Koncem septembra

OTVORITEV

novе manufakturne trgovine za damsko in moško modo

LONČAR — RAŠKA — STARE

LJUBLJANA, Franciškanska 3

Makulturni papir

proda

uprava „Slovenskega Naroda“

Ljubljana, Knaflijeva ulica šte. 5